

Beretning

om Det norske arbejderpartis virksomhed

fra 21de august 1893 til 15de juni 1894

samt regnskab for samme tidsrum
for partikassen og partiorganet.

Det norske arbejderparti kan siden sidste landsmøde se tilbage paa en fremgang større en noget tidligere aar. Medens partiet ved forrige aars landsmøde tællede 6,000 medlemmer i 56 foreninger — hvoraf 2 i Buskeruds amts arbejderforening staaende igjen er gaaet ud — har det i aar 87 foreninger med 11,500 betalende medlemmer. Altsaa en tilvækst af 3½ nye foreninger med 5,500 medlemmer.

De nye tilsluttede foreninger er: Kristiania arbejdersamfund, Sadelmagerens fagforening, Møllerarbejdernes forening, Fagforeningernes sangforening, Metalernes forening, Sversternes fagforening, Eggebergs arbejderklub og gennem Det norske træarbejderforbund Modelsnedernes og Indrebningsnedernes foreninger — alle i Kristiania; Nebslagernes forening, Løsarbejderforbundet, Slomagerkvindenes forening, Bogtrykkerforeningen, Formernes forening og Skibstømmermændenes fagforening i Bergen; Den socialdemokratiske forening og Haandværkerforbundet i Trondhjem; Den socialdemokratiske forening og Cellulosearbejdernes forening i Moss; Lillehammer — Sellbanens 3 arbejderforeninger; Sætersdalsbanens 2 arbejderforeninger; Brevig — Eldangerbanens arbejderforening; Vej- arbejderens forening i Farsund; Elde- rums arbejderklub; Arbejderklubben „Karl Marx“ i Fredrikstad; Socialdemokratisk forening i Hamar; Mursoendens forening i Kristiansand; Snedkernes forening i Stavanger; Drammens jern og metalarb. forb., og Vægerkvindenes forening i Sien.

Hertil kommer endvidere en del foreninger, som er stiftet paa partiets program, men endnu ikke officielt har meldt sig ind i partiet.

M. h. t. det paalæg, som sidste landsmøde gav hovedstyret om at forfølge sagen om politiets indgruben i 1ste-

maj-demonstrationstoget 1893 i Kristiania, har hovedstyret forgjæves henvendt sig til justitsdepartementet for at faa afskrift af sagens dokumenter. Under disse forhold er det gjort os umuligt yderligere at foreta noget skridt i denne sag.

Spørsmålet om oprettelse af en arbejderbørs saaledes som det foreligger fra forrige landsmøde har været drøftet, men med alt det arbejde, som hovedstyret har haft, har det ment at kunne lægge denne sag bort til kommunevalgene, hvor den jo ogsaa først og fremst hører hjemme.

En tredje sag som landsmødet paa lagde hovedstyret at ta sig af, var spørgsmålet om udsørelsen af alle offentlige arbejder her i landet. Denne sag har hovedstyret foreløbig ladet ligge, da Jern- og metalarbejderforbundet har tat den under behandling og i den anledning har samlet udtalelser fra arbejdere inden disse brancher, ligesom det ogsaa har henvendt sig til storting og regering i sagens anledning.

Arbejderpartiets 1ste maj-demonstrationer har selvfølgelig samlet større masser end noget tidligere aar. Foruden i Kristiania, Bergen, Kristiansand, Sien, er der ogsaa iaar demonstreret i Stavanger, Fredrikstad, Brevig, Gudbrandsdalen m. fl. steder. Det bør bemærkes, at vore partifæller, typograferne i Kristiansand har gennemført 8-timersdagen.

De under arbejderpartiets ledelse staaende 17de-maj demonstrationer har ligeledes iaar haft øget tilslutning. Foruden almindelig stemmeret til stat og kommune for mænd og kvinder har man iaar ogsaa travet stemmeret.

De til partiet hørende fagforeninger i Kristiania har siden sidste landsmøde stilt sig fra de liberale foreninger ved at opløse den tidligere eksisterende organisa-

tion De centraliserede fagforeninger, og har iskedet dannet De samvirkende fagforeninger. Dette skridt var nødvendigt for en bedre ivaretagelse af arbejderens lønningskrav og faglige interesser i det hele taget. Organisationen tæller 32 foreninger med ca. 4000 medlemmer. Den agter at træde i forbindelse med landets øvrige fagforeninger for at faa en fælles optræden istand i alle fagforeningernes fællesspørgsmaal. Organisationen bestemmer, at 2 af hovedstyret tiltræder organisationens forretningsudvalg.

Af de indberetninger, som er indkommet til hovedstyret fra partiets afdelinger udenfor Kristiania, skal vi meddele, at organisationen i Bergen har stude særlig rast og sikker vækst. Foruden at de organiserede arbejdere i Bergen har faaet sit eget blad, har de ogsaa kjøbt eget lokale. I Stavanger har ogsaa et stærkt organisationsarbejde under vore partifællers ledelse fundet sted. Endvidere er landets jernbanearbejdere med bistand af hovedstyret ved dets sekretær hr. Strøm blevet organiseret.

Den under forrige landsmøde paagaende strejk af handlemagerne i Kristiania endte med, at næsten samtlige strejkende rejste fra landet. Endvidere har der været ført mindre lønkrampe af hvidgarverne i Kristiania og stomagervendene i Fredrikstad, der begge endte med sejr for arbejderne. Der paagaar, medens denne beretning gaar i trykken, strejk af formerne hos S. H. Lundh i Kristiania og stomagerne i Bergen. Endvidere paagaar blandt flere af snedkerkorporationerne i Kristiania en lønberøvelse, tilsigtende gennemførelse af en for arbejderens interesser mere betryggende pris-lurant.

Nogen større lønkrampe inden partiet har saaledes ikke fundet sted. Dette skyldes delvis ialfald den omstændighed, at arbejderens organisationer er blevet fuldkomnere og stærkere, saaledes at arbejds-kjøberne har faaet mindre lyst til at optage kampen paa det omraade.

Til de afstedigede Visleby-arbejdere har partiet samlet ind kr. 1,623.11. Endvidere har hovedstyret havt foretræde hos arbejdsministeren og søgt bestkæftigelse for dem ved de offentlige arbejder,

uden at dette dog førte til praktiske resultater.

Ligeledes har hovedstyret havt foretræde hos stortingens præsidenter og fremlagt motiverede henvendelser i kontraktorsagen og i det af partiet forrige aar indbragte lovforslag om beskyttelse af arbejderens foreningsfrihed og beskyttelse mod valgtryk m. m. Endelig har det indleveret en foreskilling om at gjøre valgdagen til fredag.

Hovedstyret har omsendt til parti-foreningerne 7 cirkulærer om følgende spørgsmaal: Aktietegning i "Social-Demokraten", Visleby-sagen, forholdstalsvalg, repræsentationen til nærværende landsmøde, landsmødets beslutninger fattede paa forrige landsmøde, 1ste og 17de-maj demonstrationer, opfordring til at optage mandtal m. m. Ligeledes er der udsendt 2 cirkulærer til samtlige landets arbejderforeninger, som ikke staar i arbejderpartiet, med indbydelse til at slutte sig til os, samt opfordring om at foranstalte 1ste og 17de-maj-demonstrationer. Endvidere er der blevet omsendt til parti-foreningerne schemaer til brug ved optagelse af mandtal. Af indberetninger, som hovedstyret hidtil har modtaget om dette første punkt, fremgaar det, at foreningerne indser betydningen af at ha mandtallet i orden for paa bedste maade at kunne hævde sin stilling ved de kommende valg.

En flerhed af de i partiet staaende foreninger har optaget til drøftelse de af forrige landsmøde behandlede spørgsmaal: „fri og offentlig sygepleje“ og forbereder sig for at holde dette vigtige spørgsmaal frem ved kommende kommunevalg.

Desværre kan dette spørgsmaal ikke komme op igjen paa nærværende landsmøde, da det af flere grunde ikke har været muligt for partifælle dr. Riisfen, som igjen skulde ha indledet spørgsmaalet, at møde op til landsmødet.

Den af forrige møde fattede beslutning om paa en bestemt dag over hele landet at foranstalte demonstrationer mod kontraktørvesenet, var det hovedstyret umuligt at faa sat i værk, førend kontraktorsagen kom til behandling i stortinget. Hovedstyret har derfor fundet

det bedst at opsente videre beslutninger af nærværende landsmøde.

3 overensstemmelse med forrige landsmødes beslutning er spørgsmaalet om en mulig generalstrejk til fremstydelse af stemmeretten omsendt foreningerne til udtalelse. Omtrent halvdelen af de i partiet staaende foreninger har allerede indsendt resultatet af sine forhandlinger om denne sag til hovedstyret. Samtlige disse gaar ud paa at hævde, at arbejderne maa være forberedt paa ved hjælp af en almindelig arbejdsnedlæggelse at fremtvinge en løsning af stemmerets spørgsmaalet, hvis saadan ikke i den nærmeste fremtid indtræder uden saadan ekstraforsikning.

Arbejderpartiet havde to repræsentanter paa Det svenske socialdemokratiske partis kongres i Gøteborg i paaften.

Partiets sekretær har holdt 53 foredrag udenfor Kristiania paa følgende steder: Gidsvold, Tungen, Stange, Hamar, Løiten, Løiten flovbygd, Elverum, Haradshygd, Furnes, Bardal, Søndre Land, Brandbo, Hole, Hønefos, Vikersund, Namot, Vestsossen, Eldanger, Brevig, Kragerø, Skten, Borgestadholmen, Moss, Fredrikstad, Gudbrandsdalen, Lillehammer, Haugsund, Mjøndalen, Horten, Rongsberg, Lerund, Kristiansand, Mosby, Sveland og Farsund. Foruden den agitation, som partiet har drevet ved dets sekretær, har sterheden af hovedstyrets medlemmer saa vel udenfor som i Kristiana holdt en mængde foredrag. Desuagtet har det ligesom de foregaaende aar ikke været mulig paa langt nær at tilfredsstille alle de krav, som er indkommet om at faa foredragsholdere. Særlig har anmodningerne været mange til 1ste og 17de maj.

Som sidste landsmøde besluttede, har partiet overtaget dets hovedorgan „Social-Demokraten“ fra 1ste oktober f. aar. Fra 1ste januar er bladet udkommet som dagblad, efter at de af landsmødet stillede betingelser herfor paa det nærmeste var opfyldte. Hovedstyret har troet sig nødt til at gjøre bladet noget større end af forrige landsmøde ment. Forsvørigt vil bladsprøgsmaalet særlig bli landsmødet forelagt.

Foruden „Social-Demokraten“, ud-

giver De organiserede arbejdere i Bergen fra nytaar et dagblad — „Arbejdet“ — som organ for de vestlandste arbejdere. Partiet har dog intet med ledelsen af dette blad. Alligevel maa man kunne sige, at med disse blade udgaar den til partiets raadighed staaende presse i adskillige tusen eksemplarer.

Det bør ogsaa nævnes, at en partifælle i Kristiania, E. Meyer, udgiver „Fremad“, som udgaar 3 gange ugentlig og væsentlig arbejder for at gi landarbejderne kjendskab til partiets program.

Ran partiet saaledes opvise en betydelig fremgang baade med hensyn til medlemmer og de til dets raadighed staaende agitationsmidler, vil hovedstyret udtale, at det har grund til at nære endnu større forhåbninger for det kommende aar. Det har bekræftet sig, hvad hovedstyret udtalte til forrige landsmøde, at ledelsen af landets arbejderbevægelse ligger i vore hænder. De liberale arbejderforeninger drives uvægerligen den vej, vort parti har opskuffet, efter først at have beljæmpet os. Ligeledes har vort parti ved at erobre denne organisations største forening, Kristiania arbejderfællesskab, tilføjet den et stærkt, baade økonomisk og moralsk nederlag, som nægtigt skal bidrage til at fremstygge den dag, da alt, hvad arbejderbevægelse heber i dette land, skal være samlet i socialdemokraternes vækker. Partiets indstydelse paa den almindelige politik har ogsaa i det forløbne aar været stor og voksende. Partiets politik har i den offentlige diskussion været fulgt med den største opmærksomhed. Det liberale parti har maattet optage paa sit valgprogram det af Det norske arbejderparti rejste krav om almindelig kommunal stemmeret ved simpelt flertal. Endvidere har partiet for en væsentlig del forpurret et forslag til forholdstalsvalg, som man vilde ha sat i forbindelse med denne reform.

Af partiets socialdemokratiske krav har det liberale parti paa sit sidste landsmøde opfat 8 timers-dagen og alderdomsforsørgelse paa sit arbejdsprogram. Ligeledes paalagde mødet stortingets venstre i indværende tingperiode at gennemføre loven til beskyttelse af arbejdernes forenings- og stemmefrihed.

Kan vi saaledes i det forløbne aar se tilbage paa en i enhver henseende betydelig fremgang, saa er alligevel partiets opgaver saa store og vanskelighederne vi har at bekæmpe saa mange, at denne gode fremgang kun maa ansproges end yderligere for at tilkæmpe ar-

bejdets sag nye og større sejre. Med forvisningen om, at det nu sammentrædende landsmøde vil skaffe det kommende hovedstyre midler ihænde til at saa kan se, hilser det afgaaende partiets repræsentanter velkommen.

Regnskab over partikassens indtægt og udgift siden forrige landsmøde.

Indtægter:	
Rontingent	kr. 848.15
Indmeldelsespenge	100 00
Entré ved to møder tilf.	65.90
Renter	5.90
	<hr/>
	kr. 1019.95
Kassebeholdning fra f. aar	282 96
Indbetalt af f. kasserer grundet fejlagtigt bilag ved forrige regnskab	5.00

Udgifter:	
Løn til sekretæren	kr. 300.00
Ekstrabevilgning til samme	5.00
Leje af lokale til forskellige møder	133 50
Repræsentationsudgifter	109.75
Avertissementer	11.50
Porto	47.28
Papir og skrivfager	12 65
Trykfager	190.00
Diverse	16.70
Rontorrevisita	4.90
Inventar	24.00

Tilf. kr. 1307.91

kr. 855.28

Indtægterne	kr. 1307.91
Udgifterne	855.28

Balansje: Kassebeholdning kr. 452 63

H. Rensjer, kasserer.

Regnskabet revideret og fundet i orden.

P. Elfsæter. A. Staff. R. Garvaas.

„Social-Demokraten“s stilling efter partiets overtagelse af samme er ifølge regnskaberne følgende:

Ordinær indtægt i 4de kvartal 93	kr. 2,464.72
Ekstraordinær	978.93
Kassebeholdning fra 3die kvartal	121 95
	<hr/>
	kr. 3,565.60

Udgiften i samme kvartal udgjorde	kr. 2,662.55
Altsaa kassebeholdning ved aarets udgang	903.05
	<hr/>
	kr. 3,565.60

Ordinær indtægt i 1ste kvartal 94	kr. 4,273.34
Ekstraordinær	1,724.45
Kassebeholdning fra foregaaende kvartal	903.05
	<hr/>
	kr. 6,900.83

Udgiften i samme kvartal var	kr. 7,589.49
Der var altsaa i dette kvartal — kassebeholdningen fra foregaaende aar medregnet — en underbalance af	688.66,

hvilket beløb foresøbig er dækket ved optagelse af laan for bladets regning. Yderligere er med bladets overgang til partiorgan overtaget en gjældsforpligtelse af indtil kr. 1000.00, hvorpaa endnu kun er afbetalt kr. 226.50.

Den ordinære indtægt i 2det kvartal vil antagelig blive	kr. 5,200 00
Altsaa underbalance	2,425.00,

som dog antages at kunne dækkes ved ekstraordinære indtægter, der i den allerede forløbne del af kvartalet har udgjort kr. 2,248.06.

Udgiften i samme kvartal vil formentlig kunne anslaaes til	kr. 7,625.00
--	--------------

Kristiania, i juni 1894.

Olsen Berg, H. Rensjer, Chr. H. Knudsen, Ludvig Meyer.
ordførere. kasserer. viceordførere.

Oscar Nissen. Edv. Olsen. Olav Strøm,
sekretær.

Trykt af Chr. H. Knudsen.